

Naturvårdsverket

106 48 Stockholm

Remissvar ”Allemansrätten och dess framtid”

Svenskt Friluftsliv anser att:

- Nuvarande lagstiftning är tillräcklig för att hantera frågor kopplade till storskalig, kommersiell bär- och svampplockning. Relevanta myndigheter inklusive länsstyrelserna måste avsätta tillräckliga resurser för att hantera frågorna.
- En avgränsning mellan kommersiellt och icke kommersiellt nyttjande av allemansrätten låter sig inte göras.
- Det finns behov av en allemansrätts ombudsman för att minimera konflikter kring allemansrätten, men också för att säkerställa utbildnings- och informationsinsatser inom området.
- Behovet av att skydda allemansrätten från inskränkningar och tillbakagång på sikt är större än behovet av att stärka markägarnas juridiska ställning inom området.
- Frågan om avgifter för t.ex. skidspår är principiellt mycket viktig för friluftslivet. Högsta förvaltningsdomstolens ställningstagande bör inväntas innan eventuella andra åtgärder vidtas.

Inledning

Klas Sandell och Margaretha Svenning har till Naturvårdsverket levererat en rapport om allemansrätten och dess framtid. Rapporten har skickats ut på remiss till ett stort antal organisationer och myndigheter och Naturvårdsverket vill i första hand ha in synpunkter på de rekommendationer som författarna lämnar i rapporten.

Sammanfattning

Svenskt Friluftsliv understryker att allemansrätten ska utövas med hänsyn och varsamhet, som det står i 7:1 miljöbalken (MB). Samtidigt konstaterar Svenskt Friluftsliv att det finns åtskilliga medel för att motverka missbruk av allemansrätten. Avsiktlig skadegörelse eller åverkan är straffbar, liksom nedskräpning. Den som vårdslöst skadar annans egendom ska ersätta skadan. Finns en kommersiell arrangör av verksamheten svarar arrangören inte bara för egen vårdslöshet utan även för deltagarnas. Blir olägenheten av ett kumulerat bruk av allemansrätten för stor, kan markägaren hos domstol utverka förbud mot fortsatt verksamhet åtminstone om denna organiseras av en kommersiell aktör (forsränningsdomen). Andra stycket i 12:6 MB ger regeringen eller länsstyrelser stöd för att kräva att verksamheter eller åtgärder av särskilt slag (som regeringen eller länsstyrelserna själva kan bestämma) som kan medföra skada på naturmiljön (alltså redan när en risk finns) ska anmälas i förväg, varvid förelägganden eller förbud kan utfärdas om det behövs för att begränsa eller motverka sådan skada. Svenskt Friluftsliv anser inte att det behövs fler regler för att motverka missbruk av allemansrätten.

Allemansrätten kan utövas utan markägarens samtycke, och markägare har därmed ingen rätt till betalning för att allemansrätten utnyttjas, vare sig om utnyttjandet sker av enskilda personer eller av en kommersiell organisatör. Svenskt Friluftsliv anser att detta är en riktig avvägning. Denna ligger till grund för bestämmelsen i regeringsformen om att markägare endast är tillförsäkrade rätt till ersättning vid expropriativa ingrepp i pågående markanvändning samtidigt som alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten. Såvitt gäller kommersiellt utnyttjad allemansrätt vill Svenskt Friluftsliv påpeka att sådan funnits under lång tid t.ex. genom att olika turistanläggningar byggt sin verksamhet på att gästerna utnyttjar grannfastigheters bad-, vandrings- och skidmöjligheter. Även utrustningsindustrin kan sägas kommersiellt utnyttja allemansrätten. Lokala turistföretag som direkt leder turer för sina kunder på annans mark bidrar till värdefull sysselsättning i glesbygder. Friluftsföreningar fyller en viktig roll för att introducera människor till ett hälsosamt liv och lär ut friluftsvett. Dessa verksamheter bör uppmuntras och inte försvåras genom att deltagandet ska belastas med avgifter och restriktioner vilket motverkar friluftsliv och ökar risken för olämpligt uppträdande när människor ger sig ut på egen hand.

De typfall som rapporteras av länsstyrelserna i landet visar istället på ett betydligt större behov av skydd för allemansrättens nyttjande än idag. Instängsling och privatisering är exempel på åtgärder från markägarnas sida, som hindrar allmänheten att fritt allemansrättsligt använda naturen.

Länsstyrelseenkäten visar att det finns starka tendenser att dessa åtgärder ökar i omfattning och därför är behovet att skydda allemansrätten från inskränkningar och tillbakagång stort.

När det gäller avgiftsbeläggning för anläggningar som skidspår, skridskobanor, tältplatser, badplatser är läget oklart i dag, och det finns en risk för att anläggningar utnyttjas för att ta betalt för allemansrätten, även av dem som inte vill utnyttja själva anläggningen. Först finns det dock skäl att avvakta om Högsta förvaltningsdomstolen kommer att ta upp och senare avgöra kommunalbesvären i Mora rörande där avgiftsbelagda skidspår samt ett ställningstagande av Högsta domstolen, ifall Mora kommun vill driva in en avgift från någon som anser att kommunens beslut strider mot allemansrätten (varvid HD inte är bunden av förvaltningsdomstols avgörande).

Slutligen vill Svenskt Friluftsliv framhålla att allmänhetens talerätt kan behöva kompletteras. Det är risk att enskilda inte finner det mödan värt att försöka undanröja hinder som en markägare uppställt mot allemansrättens utövande. Talerätten enligt 16kap 13 och 14§§ MB gäller bara vissa slags beslut. Bestämmelsen kan därför behöva kompletteras så att där nämnda föreningar får rätt att föra talan om borttagande av anordningar som avhåller allmänheten från att utnyttja visst område eller av stängsel eller insättande av grindar i fall där länsstyrelsen inte vidtar åtgärder på anmälan av enskilda. I det sammanhanget bör det utredas om det behöver införas en allemansrättsombudsman, dess uppgifter, vem som skulle kunna vara huvudman m.m.

Nedan följer ett antal detaljkommentarer till utredarnas förslag

Del 1 Allemansrättens och dess framtid – Några samhällsvetenskapliga perspektiv (av Klas Sandell)

I kapitel 5 "Allemansrättens framtid" kommer författaren fram till fyra möjliga handlingsalternativ;

- A) Se vad det blir.
- B) Business as usual.
- C) Fokusera allemansrättens grundläggande värden och vara öppen för ny lagstiftning.
- D) Göra principiella förskjutningar och lagstifta utifrån detta.

Sandell föredrar handlingsalternativ C och utvecklar detta på därefter följande sidor. Svenskt Friluftsliv delar åsikten att alternativ B varit den förhärskande fram till idag samt att detta varit en relativt framgångsrik strategi där ansvaret för allemansrättens funktion har fungerat.

Under de närmaste åren finns anledning att noga följa frågan om vilka anläggningar som kan avgiftsbeläggas med sikte på att det inte blir någon inskränkning av tillgängligheten och allemansrätten. Svenskt Friluftsliv är speciellt oroad över domslutet i Kammarrätten i Sundsvall när det gäller skidspårsavgift. Domen i Kammarrätten är dock överklagad till Högsta

förvaltningsdomstolen (HDF) och man bör avvakta till dess man vet om HDF tar upp målet och sedan vad HDF säger. Eventuellt kan sedan domen överklagas till Högsta domstolen.

Nedan kommenteras de specifika förslag som lämnas under alternativ C.

Förslag 1: Specificera allemansrätten i lag (s110)

Svenskt Friluftsliv är emot en ökad lagstiftning för allemansrätten och ansett att den förvaltas bäst som sedvanerätt. Sandells påpekande om allemansrättens kärna och det faktum att kammarrätten i Sundsvall, när det gäller skidspårsavgift, menar att detta inte "strider mot lag eller författning" gör att rättsläget inte är lika klart som tidigare. Det finns därför all anledning att under de närmaste åren noga följa frågan om vilka anläggningar som kan avgiftsbeläggas med sikte på att det inte blir någon inskränkning av tillgängligheten och allemansrätten.

Förslag 2: Tydligare markeringar mot kommersiellt organiserat nyttjande av allemansrätten (s113)

Att avgränsa det kommersiella organiserade nyttjandet från det ideella organiserade nyttjandet (läs Svenskt Friluftslivs medlemsorganisationer) kan vi inte se är möjligt.

Det skulle bli en godtycklig avgränsning mot kommersiella aktörer vars verksamhet bygger på allemansrätten men vilka inte direkt leder turer på annans mark (hotell, uthyrningsföretag, utrustningsindustrin, guideboks författare m.fl.). Avgränsningen mellan kommersiell och ideell verksamhet går inte att hantera. Det bör i detta sammanhang påpekas att de flesta organisationer lär deltagarna friluftsvett och ökad förståelse för allemansrätten, dessutom bidrar de till folkhälsan.

Sandell menar sig se "en möjlighet att bygga vidare på miljöbalkens skrivningar om särskilda krav på kunskap, platsval, hänsyn och eventuell anmälningsplikt – men vidga detta från att bara gälla i förhållande till påverkan på miljön/naturen till att gälla i förhållande till det breda landskapsperspektiv". Då Svenskt Friluftslivs medlemsorganisationer utbildar sina ledare finns allemansrätten med som en grundförutsättning för att respektive aktivitet skall kunna genomföras. Vid större arrangemang (läs orienteringstävlingar, scoutläger, hundtävlingar) genomförs ett samråd och avtal med markägaren/na och då detta är relevant även med tillsynsmyndigheterna. Svenskt Friluftsliv har i sitt friluftspolitiska program "Friluftslivet och samhället" (s 95) ställt sig bakom Miljöbalkens allmänna hänsynsregler i kap 2. Svenskt Friluftsliv är även positiv till Ekoturismföreningens kvalitetsmärkningssystem – Naturens bästa. Detta kvalitetsmärkningssystem har även den största markägarorganisationen varit med om att ta fram och ställt sig bakom.

Det är synnerligen olämpligt att ideella föreningar inom friluftsrörelsen begränsas i sin verksamhet. Vi ser också att det är olämpligt att företag med vinstsyfte vilka samtidigt är av stor betydelse för regional sysselsättning och exportinkomster skulle begränsas i sin verksamhet.

Sandell nämner att den storskaliga bär och svampplockningen som sker, med hänvisning till allemansrätten, bör begränsas. Svenskt Friluftsliv har förstått att problematiken med denna storskaliga skörd av naturalster uppkom som en följd av att regeringen tog bort undantaget i

skattelagstiftningen där enskilda personer fick möjlighet att plocka bär och svamp för avsalu upp till ett värde av 5000 kronor per år. När skattefriheten försvann minskade incitamenten att plocka bär för avsalu och bäruppköparna skapade därför ett system med inhyrda bärplockare från andra länder. Dessa har ibland övernattat på annans mark och skräpar ner. Detta skulle länsstyrelserna kunna reglera enligt 12:6 MB.

3 Gör markägarna kollektivt nåbara och förhandlingsbara (s120)

Att göra markägarna kollektivt nåbara och förhandlingsbara skulle innebära en administrativ börda. Idag finns fastighetsregister som kan nyttjas av den som önskar söka reda på ägare till fastigheter, även om detta är krångligt och inte helt tillförlitligt. Svenskt Friluftsliv är därför skeptiskt till detta förslag.

4 Inrätta en allemansrättens ombudsman (s122)

Allmänhetens talerätt kan behöva kompletteras. Det är risk att enskilda inte finner det mödan värt att försöka undanröja hinder som en markägare uppställt mot allemansrättens utövande. Talerätten enligt 16kap 13 och 14 §§ MB gäller bara vissa slags beslut. Bestämmelsen kan därför behöva kompletteras så att där nämnda föreningar får rätt att föra talan om borttagande av anordningar som avhåller allmänheten från att utnyttja visst område eller av stängsel eller insättande av grindar i fall där länsstyrelsen inte vidtar åtgärder på anmälan av enskilda. I det sammanhanget bör det utredas om det behöver införas en allemansrättsombudsman, dess uppgifter, vem som är huvudman m.m. Svenskt Friluftsliv ställer sig positiv till att utreda denna möjlighet.

5 Villkora offentliga medel för landskapsvård till tillgänglighetsplaner (s124)

Sandell menar att ”kulturhistoria och biologisk mångfald har här varit centrala utgångspunkter i bedömningen av vad för landskapsideal som dessa stöd skall gynna...”. Sandell föreslår att ekonomiskt landskapsstöd i större utsträckning skall kopplas till att göra landskapet tillgängligt för allmänheten. Denna idé är något som Svenskt Friluftsliv stödjer.

6 Stärkning av stängselgenombrott

Sandell önskar en ” precisering av stängselgenombrott till att både inkludera lågt ställda krav på vad som är friluftsintrassant på andra sidan stängslet och högt ställda krav på fysisk och mental tillgänglighet”. I 22:11 MB krävs för stängselgenombrott bara att området är av betydelse för friluftslivet (det står inte särskild eller synnerlig betydelse). Det är redan nu ett lågt krav. Svenskt Friluftsliv anser att länsstyrelserna redan i dag borde tillämpa bestämmelsen generöst mot friluftslivet.

7 Lashjälp till landskapet

Lashjälp till landskapet som Sandell föreslår med digitala kartor som uppdateras i realtid kan förefalla tacknämligt. Svenskt Friluftsliv är dock oroat över att denna teknologiska utveckling där det förutsätts att friluftsutövaren alltid skall vara uppkopplad och alltid ha den absolut senaste informationen tillgänglig i sin bärbara handenhet. Verkligheten är dock en annan när man är ute i fält. Dålig täckning, handhavandeproblem och batterifunktion (speciellt på vintern med låga temperaturer) är bara tre exempel på problem som kan uppstå när man rör sig i utomhusmiljöer. Svenskt Friluftsliv ställer sig därför avvaktande inför detta förslag.

8 Minimera inskränkningar motiverade av naturskydd

Detta har Svenskt Friluftsliv framfört i sitt friluftspolitiska program "Friluftslivet och samhället". Det har också givit avtryck i regeringens friluftspolitiska proposition (prop. 2009/10:238, Framtidens friluftsliv). Detta är således en inriktning som Svenskt Friluftsliv stödjer.

Sandell menar att "En förändring som redan är igångsatt och av stor indirekt betydelse för allemansrättens ställning är en förskjutning av hur myndigheterna ser på reservatens roll till att i större utsträckning bejaka besökare och inte i onödan begränsa allemansrättens möjligheter i nationalparker, naturreservat och andra reservat"... Svenskt Friluftsliv instämmer i detta och som exempel kan nämnas att Naturvårdsverket i regleringsbrevet för 2012 fick i uppdrag att "...se över föreskrifterna för landets nationalparker, bl.a. i syfte att möjliggöra kommersiell verksamhet. Arbetet ska ske i samråd med berörda länsstyrelser. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 15 juni 2014". Dessutom fick länsstyrelserna i regleringsbrevet för 2012 i uppdrag (nr 52) att "göra en genomgång av tillämpningen av ordningsföreskrifter i skyddade områden. Syftet är att få en bild av i vilken mån regleringen av allemansrätten i skyddade områden är mer omfattande än vad som behövs för syftet med det skyddade området. Länsstyrelserna ska också föreslå lämpliga åtgärder. Uppdraget ska ske i samråd med Naturvårdsverket och ska redovisas till regeringen (Miljödepartementet) senast den 31 januari 2013".

Denna nya inriktning innebär att den begränsning av tillträdet som handlar om naturskydd som enligt Sandell "bör begränsas till just de inskränkningar för friluftsliv och naturturism som verkligen är nödvändiga utifrån reservatets syfte och som det också visat sig att man behöver reglera" redan är på gång. Svenskt Friluftsliv är givetvis positivt inställd till denna pågående förändring.

9 Uppgradera lokal, regional och nationell allemansrättslig kompetens

Det är slående att vid den jämförelse med Skottland som görs konstateras att det där finns resurser i form av tjänstemän och budget. Det verkar som om vi i Sverige bortser från den nationella resurs vi har. Svenskt Friluftsliv anser att Naturvårdsverket och andra relevanta myndigheter under många år har nedprioriterat dessa frågor. Svenskt Friluftsliv anser vidare att Naturvårdsverkets instruktion bör omprövas och frågor som rör friluftsliv och tillgänglighet till natur och kulturlandskapet bör upprioriteras. Detta gäller även länsstyrelse- och kommunnivå.

Del 2 Allemansrättens rättsliga ställning och framtid (av Margareta Svenning)

Svenning har låtit genomföra en enkät bland landets 21 länsstyrelser. 19 av länsstyrelserna svarade på enkäten och Svenskt Friluftslivs tolkning av det redovisade materialet är att utredaren menar att det endast är en mindre del av de konflikter som har bäring på allemansrätten som verkligen berör allemansrätten. Detta innebär att flertalet av de konflikter som redovisas av länsstyrelserna inte är allemansrättsliga och än färre är det som berör friluftslivet och allemansrätten.

Tolv av de 19 länsstyrelserna som deltog i Svennings enkät menade att man behöver kompetensutveckling med avseende på fackkunskaper om allemansrätten. Endast sju (1/3 av samtliga) länsstyrelser ansåg att man hade tillräcklig kunskap. Detta stämmer väl överens med de förslag som ges under punkten 9 ovan, som Svenskt Friluftsliv stödjer.

Svenning visar i sin genomgång att det "finns det ett omfattande regelverk inom civil- och straffrätten, vilket ger ett starkt skydd redan idag åt markägare". Hon ser inte någon anledning till "förändring av den starkt förankrade sedvanerätten". Det finns heller inte, enligt Svenning, något stöd i det empiriska material som hon redovisar som indikerar att behovet för en sådan förändring föreligger.

Svenning menar att enligt "typfallen som rapporterats av länsstyrelserna i landet finns ett betydligt större behov av skydd för allemansrättens nyttjande. Instängsling och privatisering är exempel på åtgärder från markägarnas sida, som hindrar allmänheten att fritt allemansrättsligt använda naturen. Det finns också starka tendenser att dessa åtgärder ökar i omfattning....". "Behovet att skydda allemansrätten från inskränkningar och tillbakagång på sikt är således större än behovet av att skydda markägare från överutnyttjande och skadegörelse från allmänhetens sida". Denna uppfattning delas av Svenskt Friluftsliv.

Kommersiellt – icke kommersiellt nyttjande av Allemansrätten

Svenning menar att i "förarbetena till regeringsformen görs ingen direkt åtskillnad mellan kommersiella och ickekommersiella organisationers allemansrätt. Samma sak gäller enligt förarbetena till miljöbalken, som dock har en skrivning om att "arrangemang av någon betydelse inte bör ske utan markägarens medgivande".

Vidare menar Svenning att "Skadeståndsrättsligt är det däremot oomtvistat att ett företag som genom sin verksamhet eller sina kunders agerande brustit i aktsamhet, exempelvis genom att åsidosätta allemansrätten till skada för markägaren, kan ådra sig ansvar". Svenskt Friluftsliv menar därför att det med gällande lagar (12:6 MB och skadeståndslagen) redan nu finns gränser för vad markägare har att tåla i form av slitage etc.

Oroande – Avgiftsbeläggning (s.165)

Svenning tar upp kammarrätten i Sundsvall som i en dom (mål nr 1025-10) konstaterar att i samband med laglighetsprövning enligt 10 § kommunallagen gällande avgiftsuttag för kommunalt iordningsställda skidspår:

”I mål om laglighetsprövning, som är det begränsade prövningsinstitut som är tillämpligt i förevarande mål, kan ett beslut förklaras olagligt om det strider mot uttrycklig lag eller författning. Allemansrätten är införd men inte definierad i regeringsformen. Den framgår i viss mån också av annan lagstiftning såsom miljöbalken och av vissa straffbestämmelser. När det gäller den fråga som nu är aktuell, att avgiftsbelägga nyttjande av skidspår på mark som allttjämt får anses tillgänglig för allmänheten, finns dock ingen klar och entydig bestämmelse i lag eller författning att finna ledning i. Kammarrätten finner därför att det inte finns förutsättningar att i ett mål om laglighetsprövning klart konstatera att det av fullmäktige fattade beslutet strider mot lag eller författning”

Svenning menar att när ”Kammarrätten i sin dom konstaterar att allemansrätten inte är definierad i regeringsformen väcker detta frågor om allemansrättens normativa avgränsning. Om den sedvanerättsliga normen, såsom den finns beskriven i förarbetena till regeringsformen, har så svagt materiellt innehåll att den inte kan läggas till grund för t.ex. en laglighetsprövning, då finns anledning att ifrågasätta betydelsen av förbehållet i grundlagen”.

Konflikten kring skidspårsavgifter är i sig oroande särskilt som problematiken kan lätt utvidgas till andra områden. Som exempel kan nämnas Svenskt Friluftslivs agerande 2004 mot Statens Fastighetsverk som tog ut ”serviceavgift” på Väderöarna med hänvisning till att man gjort investeringar i bl.a. toaletter. Det är emellertid inte säkert att Högsta förvaltningsdomstolen gör samma begränsade prövning som kammarrätten. Det är inte heller säkert att allmän domstol och i sista hand Högsta domstolen skulle anse att avgifterna står i överensstämmelse med allemansrätten om Mora kommun försöker driva in avgifter från någon som inte vill betala dessa. Frågan måste dock följas noga av friluftorganisationerna och Naturvårdsverket, så att tillgången till naturen inte inskränks genom anläggningar och avgiftsbeläggning av områden i anslutning till dessa. Svenskt Friluftsliv skulle därför välkomna en utredning inom området.

Svenskt Friluftsliv menar vidare att det är mycket viktigt att kommunerna i sin planering inte medger byggnader och andra anordningar som inskränker allemansrätten i områden där den har betydelse för friluftslivet. Inte heller bör allemansrätten inskränkas i beslut om att inrätta någon form av reservat (naturreservat, kulturresevat, nationalparker) om det inte är av stor vikt för ändamålet med reservatet.

Rekommendationer (s200)

Svenning föreslår ett antal små och stora förändringar som, enligt henne, tillsammans kan bidra till en större adaptionsförmåga hos allemansrätten och göra den bättre rustad inför framtiden.

Svenning föreslår att:

- Den rådighetsinskränkning, som genom lagstiftning vid varje given historisk tidpunkt begränsar markäganderätten tydliggörs i den juridiska och offentliga diskursen. Allemansrätt är en rådighetsinskränkning som måste accepteras av alla markägare. Denna uppfattning delas av Svenskt Friluftsliv.
- Domstolar och prövnings-/tillsynsmyndigheterna, dvs. länsstyrelser och kommuner, mer konsekvent och frekvent än idag använder den allemansrättsliga begreppsutgången i strandskyddsärenden. Betydelsen av "allemansrättsligt tillgänglig" och "tillgänglig för fri passage" är t.ex. inte samma sak och bör användas med större urskiljning med hänsyn till frizonens storlek i förhållande till fastigheten. Denna uppfattning delas av Svenskt Friluftsliv, eftersom allemansrätten rymmer mer än passage, t.ex. rätt till uppehåll för bad och tältning.
- Fokus vid strandskyddsärenden läggs vid den sedvanerättsligt definierade normen, för att minska risken att de allmänna intressena annars kontinuerligt försvagas i en normativt föränderlig samtid. Exploateringshänsyn går alltför ofta före allemansrättsliga bedömningar, ett bruk som aktivt bör uppmärksammas och granskas. Denna uppfattning delas av Svenskt Friluftsliv.
- Att 12 kap. 6§ och 26 kap. 11§ miljöbalken används mer konsekvent och frekvent vid den förvaltningsrättsliga hanteringen av konflikter med utgångspunkt i allemansrätten. Denna uppfattning delas av Svenskt Friluftsliv.
- Enligt miljöbalken gäller högre krav på aktsamhet för kommersiella företag som utövar verksamhet med allemansrätten som grund. För att ge dessa krav en faktisk tillämpningsmöjlighet föreslår Svenning att tillsynsmyndigheterna antingen skall besluta om generell anmälningsplikt för vissa typer av kommersiellt utövade friluftslivsaktiviteter, alternativt hantera frågorna mer systematiskt genom förelägganden med stöd av miljöbalken, vid olägenheter eller risk för olägenheter.

Svenning skriver dock att enligt länsstyrelseenkäten framgår det att länsstyrelserna redan i dag förordnar om obligatorisk anmälan för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken, vilket ger tillsynsmyndigheterna möjlighet att utöva viss kontroll. Hur dessa anmälningar sedan följs upp genom förelägganden, varierar mellan tillsynsmyndigheterna. Svenskt Friluftsliv vill uppmuntra länsstyrelserna att föreskriva anmälningsplikt och att i anslutning till det utfärda föreskrifter där en påtaglig risk för skada på naturen föreligger, men Svenskt Friluftsliv anser det inte vara påkallat med en generell plikt att anmäla kommersiell verksamhet.

Svenning skriver att reglerna i 12 kap 6 § miljöbalken möjliggör "anmälan från företag som har för avsikt att genomföra större friluftsevenemang på annans mark, vilket möjliggör för

tillsynsmyndigheten att i vanlig ordning förelägga om försiktighetsmått. Länsstyrelsen kan också genom beslut förordna om obligatorisk anmälningsplikt, vilket också förekommer enligt insamlade data från länsstyrelserna”.

Det är för Svenskt Friluftsliv och dess medlemmar en självklarhet att anmälan för samråd ska äga rum där en verksamhet kan komma att väsentligt ändra naturmiljön samt att länsstyrelserna utnyttjar möjligheten att föreskriva anmälningsplikt där det finns en påtaglig risk för skada på naturmiljön (se 12 kap 6 § MB). Detta har vi också klargjort i vårt friluftspolitiska program (friluftslivet och samhället 2008). Av utredningens material framgår också med all önskvärd tydlighet att orientering är den aktivitet som föranleder flest samråd (Svenska Orienteringsförbundet är en av Svenskt Friluftslivs 23 medlemsorganisationer).

- Svenning rekommenderar att en regionalt baserad ombudsman för allemansrätten inrättas vid landets länsstyrelser, som en självständig myndighet för att lösa problemet med det allmännas hantering av allemansrättsliga konflikter, som till sin juridiska karaktär är såväl grannelagsrätt som rätt kring det rörliga friluftslivets behov.

Allmänhetens talerätt kan behöva kompletteras. Det är risk att enskilda inte finner det mödan värt att försöka undanröja hinder som en markägare uppställt mot allemansrättens utövande. Talerätten enligt 16kap 13 och 14 §§ MB gäller bara vissa slags beslut. Bestämmelsen kan därför behöva kompletteras så att där nämnda föreningar får rätt att föra talan om borttagande av anordningar som avhåller allmänheten från att utnyttja visst område eller av stängsel eller insättande av grindar i fall där länsstyrelsen inte vidtar åtgärder på anmälan av enskilda. I det sammanhanget bör det utredas om det behöver införas en allemansrättsombudsman, dess uppgifter, vem som är huvudman m.m.

Svenskt Friluftsliv har vid flera tillfällen fört fram tankar på en allemansrättens ombudsman, en ”Allmo”. Vi ställer oss därför positiva till tanken med en allemansrättens ombudsman. Var denna funktion skall placeras bör dock utredas liksom dess uppdrag.

.....

Stefan Nyström

Ordförande

Svenskt Friluftsliv

.....

Ulf Silvander

Generalsekreterare

Svenskt Friluftsliv